Deloitte.

CONCEPT | Accountantsverslag 2018

GGD Hart voor Brabant

Eindhoven, 29 maart 2019

Deloitte Accountants B.V.
Flight Forum 1
5657 DA Eindhoven
Postbus 376
5600 AJ Eindhoven
Tel + 088 288 2888
Fax + 088 288 9839
www.deloitte.nl

Aan het algemeen bestuur:

Gemeenschappelijke Regeling
Gemeenschappelijke
gezondheidsdienst Hart voor
Brabant
Postbus 3024
5003 DA Tilburg

Onderwerp:
Accountantsverslag 2018

Datum:
29 maart 2019

Geachte leden van het algemeen bestuur,

Onlangs hebben wij de accountantscontrole afgerond van de jaarrekening 2018 van GGD Hart voor Brabant. Deze controle heeft tot doel het uitbrengen van een onafhankelijk oordeel over de getrouwheid van deze jaarrekening en het rechtmatig handelen van uw gemeenschappelijke regeling overeenkomstig de bepalingen in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten.

In aansluiting op deze controle doen wij u hierbij het accountantsverslag toekomen. In dit verslag brengen wij de belangrijkste aspecten van de jaarrekening en onze werkzaamheden onder uw aandacht. Het concept van het accountantsverslag is op 20 maart 2018 met uw directeur en controller afgestemd. Volledigheidshalve benadrukken wij dat dit verslag door ons is opgesteld voor uw informatie en niet zonder onze uitdrukkelijke toestemming geheel of gedeeltelijk aan derden ter beschikking mag worden gesteld. De in dit verslag opgenomen bevindingen doen geen afbreuk aan ons oordeel over de jaarrekening 2018 van GGD Hart voor Brababnt.

Deze jaarrekening zal tevens de laatste door Deloitte gecontroleerde jaarrekening zijn. Wij danken de medewerkers van GGD Hart voor Brabant voor de open en constructieve samenwerking in de afgelopen jaren bij het uitvoeren van onze controlewerkzaamheden en de totstandkoming van onze rapportage.

Met vriendelijke groet,

Deloitte Accountants B.V.

I. Wetters MSc RA

Terug naar de inhoudsopgave

Inhoudsopgave

1. Managementsamenvatting 2
2. Jaarrekening 2018 4
   - 2.1 Verslaggeving 4
   - 2.2 Resultaat 4
   - 2.3 Eigen vermogen 5
   - 2.4 Mobiliteitsvoorziening 5
3. Rechtmatigheidscontrole 6
   - 3.1 Begrotingscriterium 6
   - 3.2 Misbruik en oneigenlijk gebruik 6
   - 3.3 Het voorwaardencriterium 7
4. Governance 8
   - 4.1 Opdracht 8
   - 4.2 Controleaanpak 8
   - 4.3 Controleverklaring 9
   - 4.4 Administratieve organisatie en interne beheersing 9
   - 4.5 Proces controle jaarrekening 10
   - 4.6 Governance samenwerkingsverbanden 11
   - 4.7 Wet Normering Topinkomens 12
   - 4.8 Geautomatiseerde gegevensverwerking 12
   - 4.9 Fraude 12
   - 4.10 Onafhankelijkheid 13

Terug naar de inhoudsopgave

4.11 Onze communicatie met management 13
4.12 Cyber risico analyse 13

1. Managementsamenvatting

De jaarrekening 2018 van GGD Hart voor Brabant is opgesteld onder de verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur. In deze managementsamenvatting geven wij de belangrijkste aspecten van deze jaarrekening en onze werkzaamheden voor u weer. Voor een volledige en meer gedetailleerde toelichting verwijzen wij u naar de hoofdstukken 2 tot en met 4 van dit accountantsverslag.

Eigen vermogen

Bedragen in €1.000.000

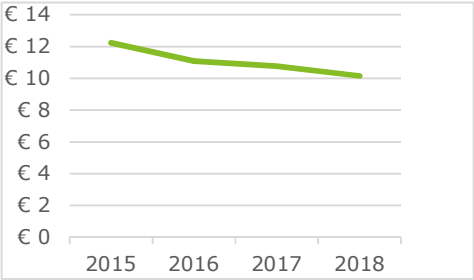

Algemene reserve

Bedragen in €1.000.000

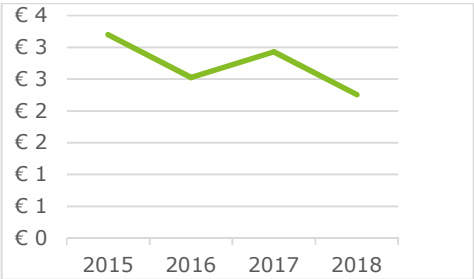

- De staat van baten en lasten van GGD Hart voor Brabant over 2018 sluit met een positief saldo van € 357.000. Voor het boekjaar was een resultaat van nihil begroot. In dit resultaat zijn reeds de door u besloten toevoegingen en onttrekkingen aan bestemmingsreserves verwerkt.

- Wij hebben de jaarrekening 2018 van GGD Hart voor Brabant gecontroleerd, rekening houdend met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). De in de jaarstukken opgenomen jaarrekening geeft een getrouw beeld, van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2018 als van de activa en passiva van GGD Hart voor Brabant op 31 december 2018 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).
  Met betrekking tot de financiële rechtmatigheid komen wij in de controleverklaring tot een oordeel met beperking als gevolg van het niet voldoen aan de EU-aanbestedingsregels.

- Gedurende 2018 is er veel geïnvesteerd om te komen tot een duidelijke taakverdeling tussen Hét Servicecentrum en de moederorganisaties. Wij constateren dat er inmiddels een eenduidige strategische visie ligt op Hét Servicecentrum. Tevens zijn medewerkers bezig om de verschillende (financiele) processen nader te analyseren en waar mogelijk deze effectiever en efficienter vorm te geven. Wij onderschrijven het belang dat door uw directeur en controller wordt gehecht aan deze doorontwikkeling. Wij vragen hierbij met name aandacht voor het inkoopproces, omdat hierin -niet materiele- afwijkingen zijn geconstateerd gedurende onze controle.

- De Mobiliteitsvoorziening personeel is afgenomen van € 2.384.000 ultimo 2017 naar een bedrag van € 596.000 ultimo 2018. Tijdens de jaarrekeningcontrole hebben wij aandacht besteed aan de onderbouwing en plausibiliteit van de uitgangspunten en veronderstellingen die ten grondslag liggen aan de berekeningen van de mobiliteitsvoorziening. De ingeschatte kosten ultimo 2018 betreft een reële inschatting.

Terug naar de inhoudsopgave

Resultaat

Bedragen in €1.000

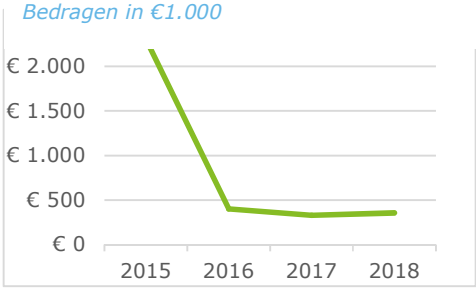

- In het accountantsverslag behorend bij de jaarrekening van 2017 adviseerde wij u afspraken tussen de GGD en de Veiligheidsregio in het kader van de GHOR taken nader te formaliseren. Wij kunnen u melden dat hieraan in 2018 opvolging is gegeven. Hierdoor zijn afspraken helderder geworden en bestaan er expliciete afspraken ten aanzien van verhaalbaarheid van kosten.

- Het jaarverslag 2018 van GGD Hart voor Brabant voldoet aan de hiervoor geldende inrichtingseisen en is verenigbaar met de jaarrekening.

- De administratieve organisatie en interne beheersing in de voor de jaarrekening relevante processen van GGD Hart voor Brabant behoeft verbeteringen ten aanzien van het inkoopproces en het proces rondom memoriaal boekingen (correctieboekingen). In beide processen is er niet in alle gevallen sprake van voldoende functiescheiding. Als gevolg hiervan is een grotere steekproef uitgevoerd op de inkopen waarbij tevens voor alle inkopen de prestatielevering is vastgesteld. Normaliter zouden wij dit enkel doen bij inhuur van diensten.

- De bezoldiging van de directeur en de leden van de algemeen- en dagelijks bestuur over 2018 evenals de informatieverstrekking hieromtrent in de jaarrekening voldoen aan de bepalingen van de Wet normering topinkomens.

- In het kader van de jaarrkeningcontrole is er geen IT-audit uitgevoerd. Onze controle heeft geen bevindingen danwel aandachtspunten omtrent de continuïteit en de betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking naar voren gebracht. Wel adviseren wij u een integraal IT beheersingsplan op te stellen.

- De accountantscontrole van de jaarrekening is er niet op gericht om fraudes of onregelmatigheden binnen uw GGD te detecteren. Wij vermelden u dat wij geen aanwijzingen hebben verkregen gedurende onze controle waaruit mogelijke onregelmatigheden blijken.

- Wij hebben gedurende het afgelopen boekjaar geen werkzaamheden verricht die een bedreiging vormen voor onze onafhankelijkheid als controlerend accountant van GGD Hart voor Brabant.

2. Jaarrekening 2018

2.1 Verslaggeving

De grondslagen van waardering en resultaatbepaling waarop de jaarrekening is opgemaakt, zijn consistent toegepast

De jaarrekening 2018 van GGD Hart voor Brabant is, evenals voorgaande jaren, opgemaakt op basis van de verslaggevingsvoorschriften zoals vastgelegd in het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Wij hebben vastgesteld dat de hierbij toegepaste grondslagen van waardering en resultaatbepaling consistent zijn toegepast. De jaarrekening 2018 van GGD Hart voor Brabant bestaat uit de balans per 31 december 2018, de staat van baten en lasten over 2018 inclusief een toelichting op zowel de balans als de exploitatierekening. Zowel in de balans, de staat van baten en lasten en de toelichting zijn per post van de jaarrekening de vergelijkende cijfers volgens de vastgestelde begroting en het boekjaar 2017 vermeld. De jaarrekening voldoet hiermee aan de in het BBV gestelde verslaggevingsvereisten.

2.2 Resultaat

Het resultaat 2018 van GGD Hart voor Brabant bedraagt € 357.000 positief, tegen een begroot resultaat van nihil.

De rekening van baten en lasten over 2018 sluit met een saldo van € 357.000 positief (2017: € 330.000 positief). Voor het boekjaar was een resultaat begroot van nihil. Dit resultaat omvat tevens de toevoegingen en onttrekkingen aan bestemmingsreserves. Onderstaand geven wij een samenvatting van de exploitatie van GGD Hart voor Brabant over 2018.

Bedragen in € 1.000	Realisatie 2018	Begroting 2018	Realisatie 2017
Baten	59.946	57.413	58.321
Lasten	60.556	58.563	58.652
Saldo van baten en lasten	**-610**	**-1.150**	**-331**
Mutaties reserves	967	1.150	661
Resultaat	**357**	**0**	**331**

Voor een nadere toelichting op de afwijking tussen de realisatie en de begroting verwijzen wij naar paragraaf 3.3 van de jaarrekening waarin een nadere analyse van deze verschillen is opgenomen.

2.3 Eigen vermogen

Het eigen vermogen is in 2018 met € 609.000 afgenomen.

Het eigen vermogen van GGD Hart voor Brabant is ultimo 2018 als volgt te specificeren:

Bedragen in € 1.000	31.12.2018	31.12.2017
Algemene reserve	2.257	2.929
Bestemmingsreserve	7.533	7.497
Resultaat	357	330
Totaal	**10.147**	**10.756**

Gedurende 2018 is het eigen vermogen afgenomen tot € 10.147.000. Deze afname wordt gevormd door het behaalde resultaat over 2018 (exclusief de mutaties in reserves) en de gedurende 2018 reeds op basis van besluitvorming door het bestuur doorgevoerde mutaties in de bestemmingsreserves.

De afname van de algemene reserve ter grote van € 672.000 betreft het overeenkomstig bestuursbesluit inzetten van reserves voor gestegen personele kosten. Dit betreft een incidentele dekking voor structurele lasten. Naar wij hebben vernomen zal deze last in de komende jaren worden gedekt vanuit de gemeentelijke bijdrage.

De toename van de bestemmingsreserves bedraagt € 36.000. Deze toename betreft een resultaten van diverse stortingen en onttrekkingen. Voor een nadere detaillering van de overige stortingen en onttrekkingen verwijzen wij naar bijlage 1 behorende bij de jaarrekening.

2.4 Mobiliteitsvoorziening

De omvang van de Mobiliteitsvoorziening personeel kan met een redelijke mate van zekerheid worden bepaald.

De Mobiliteitsvoorziening personeel is afgenomen van € 2.384.000 ultimo 2017 naar een bedrag van € 596.000 ultimo 2018. Tijdens de jaarrekeningcontrole hebben wij aandacht besteed aan de onderbouwing en plausibiliteit van de uitgangspunten en veronderstellingen die ten grondslag liggen aan de berekeningen van de mobiliteitsvoorziening. In het kader van de jaarrekeningcontrole toetsen wij tevens de kwaliteit van de inschattingen van het management op aanvaardbaarheid aan de hand van brondocumentatie. De ingeschatte kosten ultimo 2018 betreft een reële inschatting.

3. Rechtmatigheidscontrole

3.1 Begrotingscriterium

Er is geen sprake van begrotingsonrechtmatigheden welke van invloed zijn op ons oordeel.

Het begrotingscriterium is nader uitgewerkt in de Kadernota Rechtmatigheid 2018 van de Commissie BBV. De GGD Hart voor Brabant heeft al haar taken ondergebracht in één programma; "Publieke Gezondheid". Hierbij is het van belang dat lastenoverschrijdingen per definitie onrechtmatig zijn, doch niet alle lastenoverschrijdingen in het rechtmatigheidsoordeel betrokken hoeven te worden. Bepalend hierbij is of het algemeen bestuur ter zake nader beleid heeft vastgesteld. We hebben geconstateerd dat op het programma Publieke Gezondheid een begrotingsoverschrijding heeft plaatsgevonden. Hoewel deze overschrijding per definitie onrechtmatig is wordt deze niet betrokken in ons rechtmatigheidsoordeel daar de kostenoverschrijdingen geheel worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten danwel sprake is van kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid waar de GGD geen begrotingsaanpassing heeft ingediend daar dit past binnen de budgetregels zoals overeengekomen met het bestuur.

Daarnaast hebben wij vastgesteld dat voor alle in 2018 verrichte investeringen een door het algemeen bestuur gevoteerd krediet beschikbaar is gesteld.

3.2 Misbruik en oneigenlijk gebruik

Wij hebben geen bevindingen ten aanzien van misbruik en oneigenlijk gebruik.

Dit criterium ziet op het samenstel van maatregelen binnen GGD Hart voor Brabant om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Onze controlewerkzaamheden leidden niet tot bevindingen ter zake.

3.3 Het voorwaardencriterium

Wij constateren een afwijking waar het de naleving van de Europese aanbestedingsrichtlijnen betreft. Gezien de omvang van de rechtmatigheid in relatie tot de materialiteit leidt dit tot een rechtmatigheidsoordeel met beperking.

Het voorwaardencriterium betreft de naleving van wet- en regelgeving zoals deze in het normenkader is opgenomen. Naar aanleiding van onze controlewerkzaamheden hebben wij vastgesteld dat het normenkader voor Europese aanbestedingen in 2018 niet in alle gevallen is nageleefd.

De intern uitgevoerde inkoopscan wijst uit dat de een bedrag van €1.147.000 onterecht niet Europees is aanbesteed. Aangezien de onrechtmatigheid groter is dan de materialiteit (in casu: €607.000, 1% van de brutolasten), zullen wij conform het Bado[1] en het door het algemeen bestuur op 6 juli 2018 vastgestelde controleprotocol een oordeel met beperking afgeven ten aanzien van de rechtmatigheid.

Wij merken op dat de GGD Hart voor Brabant in 2017 een overeenkomst is aangegaan met de Stichting Inkoopbureau West-Brabant. Het inkoopbureau zal GGD Hart voor Brabant de komende jaren ondersteunen bij het aangaan van inkoopcontracten. Dit heeft in 2018 geleid tot een forse afname van onrechtmatigheden als gevolg van het niet voldoen aan Europese aanbestedingsrichtlijnen.

[1] Besluit accountantscontrole decentrale overheden

Terug naar de inhoudsopgave

4. Governance

4.1 Opdracht

De opdracht tot controle van de jaarrekening van GGD Hart voor Brabant is niet gewijzigd.

Onze opdracht tot controle van de jaarrekening 2018 van GGD Hart voor Brabant is bevestigd in de ondertekende opdrachtbevestiging van 22 november 2018. Het doel van deze controle is te onderzoeken of deze jaarrekening het vereiste inzicht geeft, overeenkomstig de van toepassing zijnde voorschriften volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. De uitkomst van ons onderzoek, dat wij hebben afgerond op de datum van dit accountantsverslag, maken wij kenbaar maken door middel van een controleverklaring omtrent de getrouwheid van de jaarrekening en het rechtmatig handelen van de gemeenschappelijke regeling.

4.2 Controleaanpak

Wij voeren onze controle uit in overeenstemming met de bepalingen die hieromtrent in de wet- en regelgeving zijn opgenomen.

Kaderstellend voor onze controlewerkzaamheden zijn het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Controlestandaarden en de Beleidsregels toepassing Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (hierna: WNT). De werkzaamheden die wij tijdens onze controle verrichten zijn afhankelijk van onze oordeelsvorming, met inbegrip van de inschatting van het risico dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschatting nemen wij de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan. Deze risico-inschatting heeft evenwel niet tot doel een oordeel te geven over de interne beheersing als geheel. Vandaar dat onze analyse en evaluatie beperkter is dan dat deze zou zijn geweest bij een opdracht tot het geven van een oordeel omtrent de opzet, het bestaan, de effectiviteit en de efficiency van de interne beheersing en derhalve niet alle hierin vervatte tekortkomingen bestrijkt.

De materialiteit ten aanzien van getrouwheids- en rechtmatigheidsfouten is bepaald op € 607.000. De materialiteit ten aanzien van getrouwheids- en rechtmatigheidsonzekerheden is bepaald op €1.821.000. Beide materialiteiten zijn berekend conform het besluit accountantscontrole decentrale overheden, en bedragen respectievelijk 1% en 3% van de verantwoorde lasten over 2018. Voor de controle op naleving van de WNT hanteren wij een lagere materialiteit, gebaseerd op het controleprotocol WNT.

4.3 Controleverklaring

Wij hebben de jaarrekening 2018 voorzien van een controleverklaring met goedkeurend oordeel inzake getrouwheid en een oordeel met beperking inzake rechtmatigheid.

Aangezien wij van oordeel zijn dat de jaarrekening 2018 van GGD Hart voor Brabant de omvang en de samenstelling van zowel het resultaat als het eigen vermogen getrouw weergeeft, hebben wij bij deze jaarrekening een controleverklaring met een goedkeurend oordeel afgegeven.

Wat betreft de rechtmatigheid hebben wij een oordeel met beperking in de controleverklaring opgenomen, als gevolg van de geconstateerde tekortkomingen ten aanzien van het voldoen aan de Europese aanbestedingsregels zoals vermeld in paragraaf 3.3.

Mochten er nog wijzigingen worden aangebracht in de definitieve (vorm van de) jaarrekening, dan dienen wij deze te beoordelen alvorens onze controleverklaring hierbij mag worden opgenomen.

4.4 Administratieve organisatie en interne beheersing

De AO/IB behoeft verbetering ten aanzien van het inkoopproces en het proces van memoriaal boekingen.

In het kader van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2018 een interim-controle uitgevoerd. Deze tussentijdse controle is er op gericht de opzet en het bestaan van de maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing (AO/IB) van GGD Hart voor Brabant te beoordelen, voor zover deze van belang zijn voor de jaarrekeningcontrole. Dit betreft de processen inzake inkopen, personele lasten, verhuur opbrengsten, opbrengsten vaccinaties en overige opbrengsten. Wij benadrukken dat dit onderzoek in omvang en reikwijdte beperkt is tot die elementen van de procesbeheersing die van belang zijn voor de accountantscontrole van de jaarrekening 2018.

Naar aanleiding van de interim-controle vragen wij aandacht voor het inkoopproces en het proces rondom memoriaal boekingen (correctieboekingen). In beide processen is er niet in alle gevalle sprake van voldoende functiescheiding. Als gevolg hiervan hebben wij aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden uitgevoerd.

De administratieve organisatie en interne beheersing in de voor de jaarrekening relevante processen van GGD Hart voor Brabant behoeft verbeteringen ten aanzien van het inkoopproces en het proces rondom memoriaal boekingen (correctieboekingen). In beide processen is er niet in alle gevallen sprake van voldoende functiescheiding.

4.5 Proces controle jaarrekening

De concept-jaarrekening was van voldoende niveau om de controle op uit te voeren.

De controle van de jaarrekening 2018 van GGD Hart voor Brabant is, overeenkomstig de afspraak daartoe, op 22 januari 2019 gestart. De ons op deze datum voor controle ter beschikking gestelde concept-jaarrekening was van voldoende niveau om de controle op uit te kunnen voeren.

Op basis van onze ervaringen in voorgaande jaren hebben wij in het auditplan een realistische schatting opgenomen rekening houdend met het niveau van interne beheersing. De werkelijke tijdsbesteding is als gevolg van verbeterde aanlevering afgenomen.

Voor uw inzicht verstrekken wij hieronder een opgave van de werkelijke en geplande tijdsbesteding van het auditteam voor de jaarrekeningcontrole 2018.

	Gebudgetteerde uren	Gerealiseerde uren
Partner	40	36
Manager	170	160
Assistenten	340	320
Kwaliteitsreviewer	12	8
Totaal	**562**	**524**

4.6 Governance samenwerkingsverbanden

Er is een strategische visie op Hét Servicecentrum geformuleerd. Op basis hiervan worden processen op dit moment nader geuniformeerd en vorm gegeven.

Hét Servicecentrum

Gedurende 2018 is een taskforce gevormd bestaande uit de directeuren en controllers van de moederorganisaties alsook het management van Hét Servicecentrum. Het doel van de taskforce is de kwaliteit van de output van Hét Servicecentrum naar een hoger niveau te brengen. Gezien de verschillen in opvattingen tussen de moederorganisaties is door de taskforce gestart met het formuleren van één strategische visie die door alle partijen wordt gedragen. Deze strategische visie omvat het op basis van operational excellence uitvoeren van vaste, vooraf gedefinieerde taken.

Hét Servicecentrum heeft in 2018 een nieuw management gekregen die deze opdracht heeft meegekregen. Op dit moment worden alle processen tegen het licht gehouden en wordt beoordeeld in hoeverre deze passen binnen de geformuleerde strategische visie of dat eventueel aanpassingen benodigd zijn. Tevens worden verbijzonderde controles uitgevoerd met als doel te toetsen of ingerichte beheersmaatregelen zodanig werken als beoogd wordt. Het management van Hét Servicecentrum heeft hierbij een leidende rol en is primair verantwoordelijk tot het doen van verbetervoorstellen aan de taskforce op basis waarvan de taskforce in gezamenlijkheid besluit. Het management van Hét Servicecentrum wordt hierbij actief ondersteund door de controllers van de moederorganisaties.

Hoewel grote stappen zijn gezet constateren wij tijdens de jaarrekeningcontrole wel dat om te komen tot betrouwbare verslaglegging nog veel correcties in de administatraties aangebracht dienen te worden door de controller en financieel adviseurs. Tevens is het vormgeven van een balansdossier alsook de controle hierop door de moederorganisaties verschillend vorm gegeven. Waar GGD Hart voor Brabant en de RAV een groot deel van deze kwaliteitscontrole heeft belegd bij Hét Servicecentrum zie je dat GGD West-Brabant dit zelf heeft uitgevoerd. Het zou naar onze mening gegeven de geformuleerde strategische visie passender zijn om dit soort taken op een gelijke wijze vorm te geven.

GHOR Brabant-Noord

In het accountantsverslag behorend bij de jaarrekening van 2017 adviseerde wij u de afspraken tussen de GGD en de Veiligheidsregio in het kader van de GHOR taken nader te formaliseren. Wij kunnen u melden dat hieraan in 2018 opvolging is gegeven. Hierdoor zijn afspraken helderder geworden en bestaan er expliciete afspraken ten aanzien van verhaalbaarheid van kosten.

4.7 Wet Normering Topinkomens

GGD Hart voor Brabant voldoet voor wat betreft de bezoldiging en de toelichting hieromtrent in de jaarrekening aan de WNT.

Wij hebben, als onderdeel van onze controle, vastgesteld dat uw gemeenschappelijke regeling voor wat betreft de hoogte van de bezoldiging van de directeur en de leden van het dagelijks- en algemeen bestuur voldoet aan de voorschriften van de WNT. Verder geeft de toelichting in de jaarrekening het op dit punt vereiste inzicht.

4.8 Geautomatiseerde gegevensverwerking

Wij hebben geen bevindingen of aandachtspunten aangaande de continuïteit en de betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Wel vragen wij uw aanvdacht voor het vormgeven van een IT-hebeersingsplan.

Artikel 393, lid 4 van het Burgerlijk Wetboek vereist dat de accountant in het kader van de controle van de jaarrekening verslag uitbrengt van zijn bevindingen met betrekking tot de continuïteit en de betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Onze controle heeft geen bevindingen danwel aandachtspunten omtrent de continuïteit en de betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking naar voren gebracht. Wel vragen wij aandacht voor het vormgeven van een integraal IT-beheersingsplan.

Ten aanzien van het voorgaande vermelden wij volledigheidshalve dat de accountantscontrole van de jaarrekening op zichzelf niet is gericht op de continuïteit en de betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking en daardoor hoeft niet te leiden tot bevindingen die bij een speciaal daarop gericht onderzoek naar voren zouden kunnen komen. Bovendien maken wij slechts in zeer beperkte mate gebruik van de geautomatiseerde gegevensverwerking van GGD Hart voor Brabant, aangezien wij onze controle van de jaarrekening overwegend baseren op de in uw gemeenschappelijke regeling aanwezige brondocumenten, zoals facturen, bankafschriften en overeenkomsten.

4.9 Fraude

Wij hebben geen fraudes of aanwijzingen daartoe geconstateerd.

Het dagelijks bestuur van GGD Hart voor Brabant is primair verantwoordelijk voor het functioneren van de interne beheersing en de kwaliteit en volledigheid van de jaarrekening. Deze verantwoordelijkheid omvat mede het voorkomen en ontdekken van fraude. Het algemeen bestuur dient er op toe te zien dat er voldoende en adequate preventieve en repressieve beheersmaatregelen zijn ingesteld om het risico op fraude zoveel mogelijk te beperken. In het kader van de frauderisicobeheersing en de eigen verantwoordelijkheid daarin, hebben wij de ambtelijke organisatie geadviseerd een frauderisicoanalyse op te stellen. Dit als basis voor een adequate fraudepreventie, -detectie en –respons. Het management heeft ons, in opvolging van dit advies, een frauderisico analyse aangereikt welke tevens ter kennisgeving is aangeboden aan het dagelijks bestuur op 26 januari 2018 en het algemeen bestuur op 13 juli 2018. Wij adviseren u de frauderisicoanalyse jaarlijks te actualiseren en ter afstemming aan het bestuur voor te leggen.

Ons onderzoek van de jaarrekening van GGD Hart voor Brabant richt zich niet specifiek op het ontdekken van fraude. Met dien verstande dat wij, als onderdeel van de onze controle, het risico beoordelen dat de jaarrekening als gevolg van fraude, onjuistheden of verduistering van activa, afwijkingen van materieel belang zou kunnen bevatten. Wij hebben hiertoe het frauderisico in de planning en uitvoering van onze controle betrokken en daarbij de nadruk gelegd op de vermoedens van materiële onjuistheden in de jaarrekening. Er zijn ons geen vermoedens of aanwijzingen van fraude bekend naar aanleiding van de controle van de jaarrekening 2018.

4.10 Onafhankelijkheid

Onze onafhankelijkheid als accountant van GGD Hart voor Brabant is niet in het geding geweest.

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) opgenomen in de 'Nadere voorschriften inzake onafhankelijkheid van de openbaar accountant'. Deze voorschriften vormen een belangrijk onderdeel van het normenkader waaraan accountants moeten voldoen. Wij conformeren ons aan deze voorschriften en vermelden hieromtrent dat de leden van het auditteam van GGD Hart voor Brabant hun onafhankelijkheid individueel hebben bevestigd en Deloitte geen werkzaamheden heeft verricht die (in wezen of in schijn) conflicterend zijn of kunnen zijn voor onze positie als onafhankelijk accountant van GGD Hart voor Brabant.

4.11 Onze communicatie met management

Er zijn geen bijzonderheden te melden ten aanzien van de communicatie met het management in het kader van de jaarrekening controle

Bevestigingen van het management

Wij hebben het management ter conformatie een aantal schriftelijke bevestigingen gevraagd aangaande haar verantwoordelijkheden inzake financiële verslaggeving.

Geen meningsverschil met management of beperking in reikwijdte van de controle

Er zijn geen meningsverschillen met het management geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controle-opdracht door het management en de medewerkers van de GGD de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

4.12 Cyber risico analyse

Wij adviseren u het opstellen van een cyberrisicoanalyse onderdeel te maken van het interne controlesysteem.

Cyber is een onlosmakelijk onderdeel geworden van onze samenleving. Dagelijks werken we met digitale oplossingen, zowel privé als zakelijk. Door gebruik van het internet, bedrijfsnetwerken en -applicaties hebben ook alle organisaties, ongeacht hun omvang, te maken met aan cyber gerelateerde risico's zoals cyber crime. Als cyber risico's zich voordoen, kunnen deze een (significante) impact hebben op de financiële systemen, uitspraken over de interne beheersing en ook de jaarrekeningcontrole.

Als onderdeel van onze controle hebben wij de directie verzocht inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking zou kunnen bevatten als gevolg van cyberrisico's in het betalingsverkeer, door onttrekken van persoonsgegevens, vertrouwelijke gegevens of Intellectual Property of door het verstoren van bedrijfsvoering.

Tijdens deze gesprekken heeft de directie aangegeven zich bewust te zijn van cyberrisico's en voorbeelden gegeven van de manier waarop zij deze beheerst.

Aangezien iedere organisatie waardevolle informatie heeft te verliezen of ernstige schade kan leiden als de IT infrastructuur (tijdelijk) niet meer beschikbaar is, attenderen wij u op het belang van een cyberrisico analyse als vast onderdeel van het interne controlesysteem dat erop is gericht bedrijfsrisico's te onderkennen, het belang en de waarschijnlijkheid daarvan in te schatten en het daarop toespitsen van de interne beheersing.